HUS taidetoimikunnan lausunto kulttuuripoliittiseen selontekoon

Kulttuuripoliittisessa selonteossa on ansiokkaasti luotu kulttuuripolitiikan visio ja tavoitteita tuleville vuosikymmenille. Siinä on huomioitu useissa kohdissa myös kulttuurin vaikutus terveyteen.

HUSin taidetoimikunnalla on pitkäaikainen käytännön kokemus toiminnasta vaativassa sairaanhoidon ympäristössä. Näin ollen lausunnossa keskitytään lähinnä kulttuurin merkitykseen hoitoalalla ja sen terveysvaikutuksiin.

- **Kulttuurin terveysvaikutukset**
  Selonteossa todetaan osallistumisen kulttuuritoimintaan vähentävän syrjäytymistä ja mielenterveyden ongelmia sekä ehkäisevän muistisairauksia. Kulttuuriharrastamisella on myönteisiä vaikutuksia terveyteen, jopa verrattavissa terveysliikuntaan tai tupakoimattomuuteen. Tässä on n. 30 mrd. € potentiaali, johon voidaan vaikuttaa kulttuurin avulla. Erityisesti taiteen ja kulttuurin merkitystä nuorten syrjäytymisessä ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä tulisi korostaa enemmän.

- **Kulttuurin saavutettavuus**
  Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista tai taloudellisista resursseista. Taiteen vahvuutena on sen nonverbaalisuus. Erityisesti sairaaloissa ja hoitolaitoksissa pitkäaikaisesti olevien kulttuuripalveluiden saavutettavuutta tulee parantaa. Hoitoympäristöt eivät ole taiteelle itselleen jonkinlainen toissijainen sijoituspaikka vaan parhaimmillaan luovat taiteelle kiinnostavan mahdollisuuksien ympäristön, jossa taide pääsee oikeuksiinsa ja pystyy hyödyntämään omia tapojaan vaikuttaa, myös uusilla tavoilla.
  Julkisia rakennuksia rakennettaessa ”prosenttiperiaatteesta” ei pidä tinkiä.
  Museoiden teoksista 95 % on varastoissa ja vain harvoin yleisön nähtävissä. Valtion ja kuntien tuella näitä tulisi deponoida sairaaloihin ja muihin hoitolaitoksiin asiakkaiden ja henkilökunnan nähtäväksi ja koettavaksi.

- **Kulttuurisetelit**
  Kulttuuriedut tulisi eriyttää liikuntaeduista omilla kulttuuriseteleillä, sillä nykyiset yhteisedut menevät suurelta osin liikuntaan.

- **Kulttuurin arvoketju**
  Kulttuurisisällön tulkinnassa ja arvostuksessa yleisön näkökulma on tärkeä. Taideteosten esilläolo sairaaloissa ja muissa yhteiskunnallisissa ympäristöissä lisää niiden merkityksellisyyttä sekä tekijälle että taiteen kokijalle. Kulttuuri on kaikissa työympäristöissä merkittävä työhyvinvointitekijä. Näin taide tulee osaksi kokonaisvaltaista hoitotyötä ja hoitoympäristöjä.

- **Kulttuurialan koulutus ja tutkimus**
  Taiteen terveysvaikutuksista on paljon tutkimustuloksia. Tutkimusta sairaalassa olevien potilaiden, vierailijoiden ja työskentelevien kokemuksista ja merkityksestä tarvitaan lisää. Myös erityisesti sairaala- ja hoitoympäristöihin koulutettujen taide- ja kulttuurialan ammattilaisten koulutusta ja roolia tulisi korostaa ja hoitolaitosten omien taidekokoelmien ja kulttuuriharrastusten resurssointeja tulisi lisätä.

- **Kansainvälinen toiminta**
  HUS on rakentanut Itämeren ympäristövaltioiden kanssa verkostoa, jonka tarkoituksena on tutkimuksen ja käytännön kokemusten vaihto alueen sairaaloiden kanssa. Tätä toimintaa tulisi laajentaa ja resursoida se koskemaan laajemmin hoitoalan toimijoita.

  Kulttuurin terveysvaikutuksia pitäisi korostaa enemmän terveyspolitiikassa, samoin kuin terveyden merkitystä kulttuuripolitiikassa.

  Helsinki 3.3.2025

  HUS taidetoimikunta